NN 36/2019 (10.4.2019.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-63/2017 od 26. veljače 2019.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

764

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Igrid Antičević, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji su ustavnom tužbom pokrenuli Marica Vidović i Jozo Vidović, oboje iz Velike, na sjednici održanoj 26. veljače 2019. donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

– rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: Pž-5799/2016-3 od 14. rujna 2016. i

– rješenje Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu broj: St-940/2013-189 od 4. srpnja 2016.

III. Predmet se vraća Trgovačkom sudu u Osijeku, Stalnoj službi u Slavonskom Brodu na ponovni postupak.

IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Dopuštenu i pravodobnu ustavnu tužbu podnijeli su 2. siječnja 2017. Marica Vidović i Jozo Vidović, oboje iz Velike.

2. Ustavna tužba podnesena je u povodu rješenja Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: Pž-5799/2016-3 od 14. rujna 2016. (u daljnjem tekstu: drugostupanjsko rješenje) i rješenja Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu broj: St-940/2013-189 od 4. srpnja 2016. (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko rješenje).

3. Drugostupanjskim rješenjem odbijena je žalba podnositelja (vjerovnika u stečajnom postupku) i potvrđeno je prvostupanjsko rješenje.

Prvostupanjskim je rješenjem:

– svakom podnositelju, zbog vrijeđanja suda, izrečena novčana kazna u visini od 5.000,00 kn, koju su dužni platiti u roku od 15 dana po uručenju rješenja, te o uplati dostaviti dokaz sudu (točka I. izreke);

– za slučaj da podnositelji ne plate novčanu kaznu, određena je ovrha na njihovim novčanim tražbinama po svim pripadajućim im računima kod banaka i drugim pravnim osobama koje obavljaju poslove platnog prometa, naloženo je Financijskoj agenciji da novčane iznose za koje je određena ovrha zaplijeni i prenese na račun državnog proračuna, zabranjeno je Financijskoj agenciji da novčane iznose radi kojih je određena ovrha isplati podnositeljima i zabranjeno je podnositeljima da te novčane iznose naplate ili raspolažu njima (točka II. izreke);

– određeno je da će sud staviti potvrdu o ovršnosti na prvostupanjsko rješenje i isto dostaviti Financijskoj agenciji radi provedbe ovrhe ako podnositelji ne plate izrečenu im kaznu (točka III. izreke);

– određeno je da će se prvostupanjsko rješenje dostaviti nadležnom poreznom tijelu radi prisilne naplate izrečene novčane kazne, sukladno poreznim propisima, ako u roku od godine dana ne bude provedena ovrha, te je to tijelo obvezano obavijestiti sud ako ne uspije prisilna naplata, u kojem slučaju će se izrečena novčana kazna zamijeniti kaznom zatvora po pravilima kaznenog prava (točka IV. izreke).

4. Podnositelji u ustavnoj tužbi navode da su im osporenim odlukama povrijeđena sljedeća ljudska prava i temeljne slobode zajamčene Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.):

– pravo na jednakost pred zakonom (članak 14. stavak 2. Ustava),

– pravo na pravično suđenje (članak 29. stavak 1. Ustava),

– jamstvo slobode mišljenja i izražavanja misli (članak 38. stavak 1. Ustava),

– pravo na slanje predstavki i pritužbi, davanje prijedloga državnim i drugim javnim tijelima i pravo dobiti na njih odgovor (članak 46. Ustava) i

– pravo vlasništva (članak 48. stavak 1. Ustava).

5. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljena je preslika dijela spisa Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu (u daljnjem tekstu: prvostupanjski sud) broj: St-940/2013.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

6. Rješenjem prvostupanjskog suda broj: St-940/2013-15 od 17. veljače 2014. otvoren je stečajni postupak nad dužnikom T.-A. d.o.o., te su imenovani stečajni upravitelj i stečajna sutkinja.

Nezadovoljni radom stečajne sutkinje podnositelji su podnijeli 16. lipnja 2016. Vrhovnom sudu Republike Hrvatske opširnu pritužbu (datiranu od 14. lipnja 2016.).

U pritužbi su naveli:

»PRITUŽBA

– Zbog neprofesionalnog, nezakonitog, nepravilnog, neurednog i neučinkovitog rada suca u stečajnom postupku St-940/2013 koji se vodi kod Trgovačkog suda u Osijeku, Stalna služba u Sl. Brodu kao i iz razloga 'podešavanja' dokumentacije za viši sud, kao i u ostalim postupcima proisteklim iz tog stečaja i u svezi s tim stečajem

– Zahtjev za nadzorom nad radom sudaca i preispitivanjem odgovornosti sudaca u postupcima iz prethodne točke iz razloga nepravilnog i nezakonitog obnašanja dužnosti sudaca, kao i njihova neetična ponašanja prema strankama, a što je dovelo i dovesti će do štete za koju odgovara RH

– Zahtjev za dostavom obavijesti nakon obavljenog nadzora u cilju sprječavanja nastanka štete, ispravka propusta i nezakonitosti, a koje nisu ni u kakvoj svezi sa slobodom izražavanja sudačkog pravnog stajališta u postupcima koje vode obzirom na činjenicu samostalnosti i neovisnosti sudbene vlasti.

(...)

Nije nam lako iznijeti ovakve pritužbe upravo iz razloga da nas ne shvatite kao paranoike, no za sve navedeno dostavljamo i dokaze te molimo postupanje. Samo se zaista nadamo da nam nećete i vi kao stečajna sutkinja reći: 'sad će nam svatko s ulice tu dolaziti i tumačiti zakon' ili kako nas je prevedeno nazvala 'uličarima', a sve to samo zbog našeg ustrajanja da se isprave nezakonitosti i nepravilnosti koje se još uvijek mogu ispraviti u cilju izbjegavanja nanošenja štete, s krajnjim ciljem očuvanja ugleda samog suda te izbjegavanja mogućih naknadnih tužbi prema RH, a koje bismo mi rado spriječili i izbjegli, te stoga i dostavljamo ovu pritužbu.

(...)

1. Vezano za 'podešavanje' dokumentacije za viši sud ističemo sljedeće

Ovim putem ukazujemo na nepravilan rad stečajnog suda čija se nepravilnost očituje u 'podešavanju' dokumentacije prilikom formiranja spisa za Visoki trgovački sud a povodom istaknute žalbe na izdano Rješenje za nagradu i troškove razriješenom stečajnom upravitelju. Podešavanja su napravljena na način da su se višem sudu dostavili i prezentirali dokumenti te slijed događaja koji nisu identični sudskom spisu i stvarnim događajima, a kako bi se razriješenom stečajnom upravitelju suprotno čl. 29. st. 7. starog SZ omogućila nagrada. Dostavljena dokumentacija koja ne postoji u originalnom stečajnom spisu kao i prezentacija istih je navela i utjecala na viši sud na način da je isti donio rješenje kojom se žalba na rješenje odbacuje iz razloga nepravovremenosti, a što znači da se u meritum stvari nije niti ulazilo. (...)

(...)

Naime, stečajni upravitelj je dana 20. veljače 2015. godine razriješen dužnosti odlukom skupštine vjerovnika u smislu čl. 29. st. 7. starog Stečajnog zakona, što znači da nema pravo na nagradu. Protivno zakonskim odredbama stečajni sud tri dana prije primjene novog Stečajnog zakona i primjene pravila o objavi pismena, obavijesti i rješenja putem e-oglasne ploče, a šest mjeseci nakon razrješenja – točnije dana 28.08.2015., donosi rješenje o nagradi i odobravanju troškova razriješenom stečajnom upravitelju. U rješenju je navedeno da je razriješen na vlastiti zahtjev što nikako ne odgovara istini i u suprotnosti je sa zapisnikom u spisu.

Rješenje je (vjerojatno) objavljeno na fizičkoj oglasnoj ploči Trgovačkog suda u Sl. Brodu, a prema potvrdi u sudskom spisu list 821 – pečatirano, ovjereno dana 31.08.2015. godine.

Uvidom i kopiranjem stranica stečajnog spisa listovi 819 i 820 predstavljaju prve dvije stranice Rješenja St-940/2013-142, dok je stranica 821 potvrda sa fizičke oglasne ploče suda.

Drugih dokumenata u sudskom spisu nema.

Dokaz: Stranice iz originalnog stečajnog spisa, list 819, 820 i 821

Ne očekujući da će stečajni sud suprotno jasnim zakonskim odredbama SZ donijeti rješenje o nagradi i troškovima razriješenom stečajnom upravitelju, a nakon saznanja da takvo rješenje postoji u stečajnom spisu, stečajni vjerovnici su podnijeli svoju žalbu Visokom trgovačkom sudu u Zagrebu koji je u svom Rješenju Pž-506/16-3 od 07.04.2016. istu proglasio nepravovremenom pozivajući se na činjenicu da je rješenje objavljeno na e-oglasna ploča suda, pozivajući se na stranice 24a i 25 sudskog spisa u svrhu dokaza pravilnosti donesenog rješenja.

Iz razloga nerazumijevanja zašto se viši sud poziva na objavu Rješenja na e-oglasna ploča suda, pozivajući se pri tome na dokaz iz sudskog spisa stranica 24a i 25 izvršili smo uvid u stečajni spis, ali i u dokumentaciju dostavljenu višem sudu.

U prilogu dostavljamo stranice 22, 23, 24, 24a i 25 formiranog spisa za viši sud temeljem kojega je isti donio svoju odluku, dostavljamo kopiju stranice 24 iz originalnog stečajnog spisa, kao i stranicu 861 iz kojega je vidljivo što je sve niži sud dostavio višem u cilju postupanja po uloženoj žalbi.

Dokaz: Kopije koje su dostavljene VTS, list 22, 23, 24, 24a, 25 (821)

Kopija Rješenja VTS-a Pž-506/16-3

Kopija lista iz originalnog stečajnog spisa pod brojem 24 – uvida radi

Kopija lista originalnog stečajnog spisa 861

Usporedbom stranica vidljivo je da stranice dostavljene višem sudu pod brojevima 22, 23, 24 i 24a nisu kopirane iz originalnog stečajnog spisa, nego je to učinjeno samo sa stranicom 25. Ovo stoga što je iznad broja 25 vidljiv i broj 821 koji predstavlja redni broj toga dokumenta u originalnom sudskom spisu.

(...)

Stranica pod rednim brojem 24 i 24a nema u stečajnom spisu, jer kada bi tamo postojale tada bi njima trebala biti dodijeljena dva redna broja i to između broja 820 i 821, a što je tehnički nemoguće.

(...)

Uvidom i u list 24a i usporedbom s originalnim spisom vidljivo je da niti ovaj list nije dio izvornog stečajnog spisa, s tim da rješenje nije ni objavljeno na e-oglasna ploča suda jer to nije niti predviđeno temeljem navoda 'Dostaviti' prema sadržaju lista 24, stoga nije jasno kako je moguće da je višem sudu prezentirana ova potvrda.

Prva objava na e-oglasna ploča suda je 20.11.2015. godine, a ne prije toga.

(...)

U smislu čl. 9. st. 1. starog SZ, sudska pismena, odluke, pozivi i obavijesti objavljuju se u Narodnim novinama, a isto se smatra javno objavljenim protekom osmog dana od dana objave. U skladu s načinom javne objave i dostavljanja pismena do 01.09.2015. godine, može se reći da nije došlo do javne objave rješenja o nagradi stečajnom upravitelju, nego je sud isključivo u interesu razriješenog stečajnog upravitelja 'podesio spis', te je VTS donio svoju odluku temeljem nevjerodostojne dokumentacije, za što je zaslužan isključivo stečajni sud.

(...)

Istovremeno vidljivo je da se radi i o neprofesionalnom i nepravilnom obavljanju dužnosti uredujućeg suca, za koju on snosi individualnu odgovornost.

(...)

Konačno, koji je interes stečajnog suca da se toliko založi za stečajnog upravitelja kojega je razriješila skupština vjerovnika iz razloga nesavjesnog obavljanja dužnosti da čak ide toliko daleko u cilju da mu priskrbi nešto što mu po zakonu ne pripada?

(...)

2. Nezakonitosti vezano za doneseno rješenje o rasporedu kupovnine

Pregledavajući stečajni spis također smo utvrdili i nezakonitosti vezano za donošenje rješenja o rasporedu kupovnine St-940/2013-110 (list 739-741 spisa) prodane nekretnine u stečaju, a iz razloga neobavljene dostave rješenja stečajnom upravitelju, kao i neobavljene objave istog kako bi na njega mogli reagirati svi vjerovnici koji za to imaju interes. (...)

(...)

Uvidom u spis ustanovljeno je da je Rješenje doneseno 23.02.2015. godine kada je i imenovana nova stečajna upraviteljica, no istoj nikada nije ovo Rješenje uručeno, a to znači da isto nije postalo pravomoćno. Ujedno je ustanovljeno da isto nije nigdje objavljeno, pa čak prema navodima dostave, vidljivo da se nije trebalo niti objaviti na oglasnoj ploči suda i u Narodnim novinama kako bi se omogućilo stečajnim vjerovnicima da ulože svoje eventualne prigovore vezano za diobu stečajne mase.

Utvrđeno jest da je Rješenje primilo ŽDO kao razlučni vjerovnik o čemu postoji dostavnica u stečajnom spisu.

Ujedno, Rješenjem određen prijenos 10% iznosa kupovnine u žiro račun stečajnog dužnika nije obavljeno do mjeseca travnja ove godine, dakle više od 14 mjeseci nakon donošenja Rješenja što je dovelo do oštećenja stečajnog dužnika po osnovu zateznih kamata i troškova prisilne naplate putem ovrha koje su blokirale žiro račun.

Dokaz: Uvid u list 739, 740, 741 i dostavnicu ovjerenu od ŽDO

U odnosu na prezentirane dokumente i objavljene radnje stečajne sutkinje smatramo da se radi o neurednom obnašanju sudačke dužnosti što nanosi štetu ugledu suda i sudačke dužnosti, iz razloga jer uredujuća sutkinja bez opravdanog razloga nije na vrijeme donijela Rješenje o razdiobi kupovnine, nije o tome dostavila obavijest svim stečajnim vjerovnicima u skladu sa SZ, te bez opravdanog razloga nije i tako nezakonito doneseno Rješenje dostavila novoizabranoj stečajnoj upraviteljici kao bi ista mogla po njemu eventualno uložiti pravne lijekove, te iz razloga jer je neopravdano propustila do sada odlučiti o našem dostavljenom prigovoru na raspravno rješenje koje je upućeno VTS-u, od istoga vraćeno s naputkom nižem sudu da po istom postupi.

Ovo ignoriranje naputka VTS-a da se postupi po prigovoru stečajnih vjerovnika na raspravno rješenje suda (obzirom nam nije bilo poznato da je doneseno Rješenje St-940/2013-210 od 23.02.2015.) čini štetnu radnju od strane uredujuće sutkinje iz razloga jer ista postupa suprotno po nalogu višeg suda, postupa suprotno zakonskim propisima o dostavi (nije dostavila Rješenje novoizabranoj stečajnoj upraviteljici), ali i pravilima struke te propisanom načinu obavljanja djelatnosti. Ovakvo postupanje suda dovodi do štete koja će sigurno nastati ako vi kao viša instanca ne izvršite uvid u naše dostavljene dokaze i navode u spisu, a iz razloga jer se već odavno pod svaku cijenu želi zatvoriti stečaj pod tvrdnjom ogromnih troškova stečajnog postupka ali i nedostatnosti stečajne mase za daljnje vođenje stečaja.

Ova tvrdnja suda je duboko nepravedna i neutemeljena, a svi naši napori u suprotno dokazivanje dovode nas u situaciju da nas se kinji, ismijava, krivo navodi i upućuje na pokretanje parnica iz kojih bismo trebali samo izvući troškove, smatra nas se neugodnima, u postupcima nam se onemogućava dokazivanje prema pravilima koji i inače vrijede za parnične postupke zbog čega smo već i intervenirali kod Predsjednika suda u Osijeku, postupci se neosnovano razdvajaju a onda spajaju što je u jednom postupku radi utvrđivanja osnovanosti osporavanja tražbine dovelo do održavanja četiri a ne dva pripremna ročišta, suci u tim postupcima postupaju s unaprijed formiranim mišljenjem da je npr. Banka i RH nepogrešiva pa protiv sebe imamo i tuženika i sud, uz sve to sud i pisano požuruje vještaka

na dostavu dodatnog obrazloženja nalaza, da bi nakon primitka nalaza iz kojega je vidljivo da isto ide u našu korist, a to znači i stečajnom dužniku, naglo i nepotrebno odgodio ročište za više od tri mjeseca s kratkim navodom da sud treba (ne tuženik niti tužitelj) dodatna obrazloženja s tim da sam tuženik niti što traži niti mu je što sporno, ali se oslanja na sud koji sve to odrađuje u njegovo ime, uzdajući se i u njegovu moć manipuliranja dužinom postupka kao i procesnim radnjama u ime i za račun tuženika. Istovremeno stečajni sud uporno, neosnovano i protivno zdravoj logici i stvarnim troškovima stečaja, pokušava zatvoriti stečajni postupak.

Nema razloga za ovakvo nasilno postupanje suda iz razloga jer nema prekomjernih i velikih troškova u predmetnom stečaju. (...)

(...)

Ujedno sud je odobrio razriješenom stečajnom upravitelju troškove prema putnim nalozima unatoč činjenici da isti nisu niti fizički dostavljeni u sudski spis niti su napravljeni u skladu i na način kako to zakon propisuje. U odnosu na stvarno plaćene troškove 'navodno plaćene troškove' postoje raskoraci u odnosu na dostavljeno u spis, knjiženo i dokumentirano – dakle ništa nije u skladu. Kako se to onda odobravaju troškovi stečajnim upraviteljima?

(...)

Stoga dajemo prijedlog da se u smislu čl. 81. st. 3. Zakona o sudovima izda nalog za provođenje izvanrednog inspekcijskog nadzora i to posredno – temeljem uvida u dostavljenu dokumentaciju u stečaju St-940/2013 Trgovački sud u Osijeku, Stalna služba u Sl. Brod, a potom i neposredno izravnim uvidom u dokumentaciju, podatke, uvjete i način rada suda čiji nadzor tražimo.

Ujedno posebno ističemo da ne dovodimo u pitanje slobodu sudaca u obnašanju dužnosti i donošenju odluka, no istovremeno tražimo nepristranost suda koja se ogleda u činjenici da isti nemaju pravo podešavati i krivo prezentirati dokumentaciju u korist jedne od stranaka, a koja će potom utjecati i dovesti u zabludu viši sud s namjerom donošenja ciljane i potrebne odluke u korist jedne od strana u postupku.

Ukoliko su naša saznanja točna, protiv sudaca Trgovačkog suda u Sl. Brodu je pokretano nekoliko kaznenih prijava koji još uvijek 'odmaraju' u ladicama odvjetništva, ima vrlo jasnih optužbi za mito a vezano upravo za stečajne postupke i to značajnijih iznosa, pa si postavljamo pitanje da li možda iz toga razloga pod prijetnjom i prisilom pokretanja kaznenog postupka suci toga suda donose nezakonite i pristrane odluke u korist stranaka kojima je zastupnik ŽDO ili ODO koji o istoj stvari u dva postupka daju totalno oprečne iskaze što utječe na produljenje i stvaranje novih postupaka, pogoduje im se u parničnim kao i u stečajnim postupcima putem stečajnih upravitelja koji tražbine priznaju i ne ispituju, te što se tiče naših parnica uvjerenja smo da protiv sebe nemamo ŽDO ili ODO nego samog predmetnog suca koji upravlja dokaznim postupkom s izjavom da suprotna strana ne mora baš ništa iskazivati niti se o ičemu izjašnjavati, a što postupak čini konfuznim i besmislenim.«

7. U povodu pritužbe podnesene na njezin rad stečajna sutkinja donijela je prvostupanjsko rješenje.

U obrazloženju tog rješenja istaknuto je:

»U stečajnom postupku koji se vodi protiv dužnika T.-A. d.o.o. u stečaju K., stečajni vjerovnici i bivši članovi uprave, te nositelji poslovnih udjela u društvu dužnika, podnijeli su pisani podnesak od 14. lipnja 2016. u kojem iznose svoje pritužbe na rad ovog suda.

U podnesku navode da uređujuća sutkinja u predmetnom stečajnom postupku radi neprofesionalno, nezakonito, nepravilno, neuredno i neučinkovito, te da je 'podešavala' dokumentaciju za viši sud koji je zbog toga donio pogrešnu odluku, kao i u ostalim postupcima proisteklim iz tog stečaja, da se ovaj sud po osnovi odgovornosti 'sakriva' iza odluke višeg suda, da protiv suca postoji nekoliko kaznenih prijava koje još uvijek 'odmaraju' u ladicama odvjetništva te postoje vrlo jasne optužbe za mito vezano za stečajne postupke, značajnijeg iznosa i da sudac donosi nezakonite i pristrane odluke u korist stranaka koje zastupa Županijsko državno odvjetništvo i Općinsko državno odvjetništvo.

Citiranim navodima stečajni vjerovnici jasno izražavaju svoj stav prema uređujućoj sutkinji koju svrstavaju na razinu nestručne, neodgovorne, nemoralne i nepoštene osobe, sklone inkriminiranom ponašanju.

Ovi navodi po ocjeni suda nedvojbeno predstavljaju neprimjeren način komuniciranja stranaka sa sudom i prelazi granicu zahtjeva civiliziranog i korektnog odnosa prema sudu kao instituciji društva.

(...)

U ovom stečajnom predmetu sporne izjave izrečene na omalovažavajući i drzak način, nisu bile samo kritika rada ovog suda i načina na koji je uređujuća sutkinja vodila postupak, nego su podrazumijevale da je ona nesposobna, neprofesionalna, nepoštena i nemoralna te se stoga ovakvi navodi imaju smatrati uvredom koja je nanijeta sucu u obnašanju sudačke dužnosti, pa se samim tim ima smatrati i uvredom suda zbog čega ovaj sud ocjenjuje da je opravdan razlog za izricanje novčane kazne propisane odredbom čl. 110. Zakona o parničnom postupku (NN br. 148/11 – pročišćeni tekst i 25/13, dalje ZPP).

Ovdje valja za napomenuti i činjenicu da sloboda izražavanja stranaka kako u sudnici tako i prilikom pisanja podnesaka, nije neograničena i određeni interesi, kao što je autoritet sudbene vlasti, dovoljno su važni da opravdavaju ograničenja ove slobode koja je i određena čl. 110. st. 1. ZPP-a kojom odredbom se teži ostvariti legitiman cilj održavanja autoriteta sudbene vlasti u smislu čl. 10. st. 2. Konvencije.«

8. Protiv prvostupanjskog rješenja podnositelji su podnijeli žalbu u kojoj su istaknuli:

»Iste 'uvredljive navode' podnositelji pritužbe nigdje u pritužbi nisu naveli, no ukoliko se uređujuća sutkinja tako osjeća oni na to ne mogu utjecati.

Pritužba je dostavljena tijelima koja mogu vršiti nadzor nad radom sudaca, što znači da ista nije dostavljena u stečajni spis niti je dio toga spisa, kao što niti zatraženi postupak vršenja nadzora nije sastavni dio stečajnog postupka. Navodi iz Pritužbe nisu iskazani i upućeni direktno uređujućem sucu, niti su mu iskazani osobno na ročištu, nisu dostavljeni podneskom u stečajni spis.

Stoga žalitelji ističu da stečajna sutkinja nije imala osnova da se u smislu SZ pozove na supsidijarnu primjenu ZPP-a kako bi temeljem čl. 110. donijela novčanu kaznu radi nepoštivanja suda.